

حکومت و طالبان؛ از گفتگوی علنی تا گفتگوهای سری

رجیم حمیدی

در گزارش چند روز پیش روزنامه گاردین آمده بود که حکومت افغانستان و گروه طالبان دو دور گفتگوی سری در دوحه، پایتخت قطر داشته است. در این دو دور گفتگو که در ماه اکتبر و سپتامبر برگزار شده بود معصوم استانکزی، رئیس عمومی امنیت ملی و ملا عبدالمنان، برادر کلان ملا عمر شرکت نموده است. با این حال، گفتگوی سری دو جانبه نبوده است. یک دیپلمات آمریکایی نیز حضور داشته است. اکنون پرسش این است که آیا گروه طالبان تمایل به گفتگوی صلح دارد؟ آیا هماهنگی لازم میان قشر سیاسی و نظامی گروه طالبان وجود دارد. به دیگر سخن، آیا قشر سیاسی و نظامی طالبان به صورت هماهنگ خواهان مذاکره و گفتگو است و یا اینکه میان قشر سیاسی و نظامی گروه طالبان شکاف جدی در این زمینه وجود دارد؟ آیا گروه طالبان در غیبت نماینده حکومت پاکستان و سازمان استخبارات عربستان و وزیر عدلیه، وزیر مالیه و رئیس سابق سازمان استخبارات عربستان دیدار نموده بود. دیدار او با رئیس سابق استخبارات عربستان که بیشتر ارتباط را با گروه‌های جهادی و حلقه رهبری گروه طالبان دارد نشانگر آن است که دو طرف در صدد جلب رضایت همدیگر در مسئله پروسه صلح است. عبدالله و عطا به دنبال آن است تا با آمدن حزب اسلامی و گروه طالبان موقعیت و وضعیت تاجیک‌ها در ساختار قدرت را تضمین نماید و عربستان در صدد آن است تا جمعیت اسلامی با آمدن حزب اسلامی و احتمالاً گروه طالبان مخالفت ننماید.

اگر در یک طرف حکومت وحدت ملی با نزدیک شدن با عربستان سعودی در صدد رونق بخشیدن نقش این کشور در مسائل افغانستان و به خصوص پروسه صلح است در طرف دیگر پاکستان قرار دارد که حاضر نیست که طالبان بدون اجازه

مذاکره با حکومت کابل یک دست نیست. در وضعیت که گفتگوهای سری میان حکومت و دفتر قطر جریان داشته است قشر نظامی این گروه حملات شدید بر ولایت کندز، هلمند، ارزگان و ... انجام داده است. پیشسیرد گفتگو از سوی قشر سیاسی گروه طالبان و پیشسیرد و گسترش دامنه جنگ از سوی قشر سیاسی گروه طالبان بیانگر یک شکاف عمیق میان سطح سیاسی افغانستان است. قشر نظامی را سراج‌الدین حقانی، رئیس شبکه حقانی رهبری می‌کند. این شبکه دهشت‌ناک ترین حملات را بر نیروهای امنیتی، مردم و نیروهای بین المللی در چند سال گذشته انجام داده است. در عین حال، روابط گسترده با حکومت اسلام آباد و سازمان استخبارات پاکستان دارد. از این جهت، می‌توان گفت که فقدان هماهنگی میان دو قشر سیاسی و نظامی گروه طالبان چالش جدی فسروری گفتگوی صلح به وجود می‌آورد. در عین حال، دیدگاه ملا هیبت‌الله آخوند، رهبر کنونی گروه طالبان نیز مشخص نیست. او زمانی که به رهبری گروه طالبان گماشته شد گروه طالبان را به ادامه جنگ علیه نیروهای امنیتی و نیروهای بین المللی در افغانستان فراخواند. اینکه او تغییر رویکرد داده‌اند و با فرستادن ملا عبدالمنان به قطر در صدد راه اندازی گفتگوی صلح است، مشخص نیست.

در پایان باید بگوییم که ادامه گفتگوی صلح شکاف جدی میان قشر سیاسی و نظامی گروه طالبان به وجود آورد. اگر رهبر کنونی گروه طالبان موافق گفتگوهای صلح باشد و در عین حال، از عملکرد پاکستانی برخوردار در آن صورت، احتمال آن می‌رود که شبکه حقانی از بدنه گروه طالبان جدا شود و این گروه به شکل رسمی وارد اکثر رهبران گروه طالبان در پاکستان به سر می‌برد بعید به نظر می‌رسد که آن‌ها بتوانند به شکل مستقل گفتگوی صلح را دنبال نمایند. زیرا، پاکستان بدون شک، مانع آن‌ها خواهد شد.

خشمگین کرد و از شرکت در دور پنجم این نشست در سطح مقامات بلند پایه ایا ورزید. با این سرگذشت که گفتگوی صلح داشته است اکنون این مسئله مطرح است که در آینده گفتگوی صلح به کدام سو حرکت خواهد کرد.

حکومت کابل به راه حل سیاسی چشم امید دارد. بیشترین تلاش برای کشاندن گروه طالبان به میز مذاکره را نیز حکومت افغانستان انجام می‌دهد. صلح با حکمتیار نمونه عینی آن است. سفر عبدالله عبدالله، رئیس اجرائیه حکومت وحدت ملی و عطا محمد نور، والی بلخ و رئیس اجرائی حزب جمعیت اسلامی به عربستان سعودی پیوند می‌تواند مناسبت و چالش‌های را فرآوری در صدد صلح به وجود آورد. در عین حال، حکومت پاکستان نیز نقش پررنگی در این امر داشته است. پاکستان با گفتگوی چهار جانبه در واقع، درصدد دور نگه داشتن هند از مسائل افغانستان بود. در هر صورت، گفتگوی چهار جانبه نیز به بن بست رسید. گروه طالبان دعوت چهار کشور را به منظور گفتگو و مذاکره با حکومت افغانستان نپذیرفت. در عین حال، حکومت پاکستان نیز تعهداتی که در دور اول این نشست‌ها داشت وفادار نماند. این مسئله حکومت کابل را

زوایای پنهان دور جدید گفتگوهای صلح

محمد رضا هویدا

در این روزها بسیاری دیگر موضوع گفتگوهای صلح با طالبان داغ شده است. چند روز پیش گزارشهایی به نشر رسید نمایندگان طالبان و نمایندگان از دولت افغانستان با حضور یک دیپلمات آمریکایی در دوحه قطر با هم دیدار کرده و در مورد آغاز دوباره روند صلح صحبت نموده اند. دبروز نیز گزارش شد که هیئتی از طالبان به پاکستان سفر نموده تا با مقامات پاکستانی نیز گفتگو کنند. از سوی دیگر، خبرهایی از حضور نمایندگان از طالبان در ایران نیز در گذشته به نشر رسیده بود. هر چند، همانند همیشه گزارشهای ضد و نقیضی در مورد این گفتگوها به فضای عمومی رخنه می‌کند، اما این امر مسلم است که باری دیگر گفتگوهای صلح به هدف حاضر شدن طالبان به میز مذاکره آغاز شده است. دولت وحدت ملی صلح با حزب اسلامی را به عنوان یک پدافقت برای خود می‌داند، با آنکه نتیجه صلح با حزب اسلامی در مشخص نشده است. حزب اسلامی تفاهم نامه صلحی با دولت وحدت ملی را به امضا رسانیده، اما باید منتظر بود، که این تفاهم نامه و صلح چه دستاوردی برای دولت وحدت خواهد داشت.

حضور نمایندگان طالبان در پاکستان به معنای تلاش طالبان برای بیرون آمدن از انزوا بین المللی است که در این اواخر دولت افغانستان با متحدان خود در صدد آن بوده است. دولت پاکستان اقداماتی انجام داده تا در قضایای افغانستان همانند گذشته به عنوان یک نیروی فعال و بخشی از راه حل پذیرفته شود. اما در صورتی که دولت پاکستان در این دور از گفتگوها نیز کشانیده شود، نقش پاکستان به عنوان یکی از بازیگران عرصه صلح پررنگ تر خواهد شد و مانند گذشته، این دولت به خواسته های خود خواهد رسید.

پاکستان کشوری است که تعامل با آن برای افغانستان سخت و دشوار است. افغانستان نمی‌تواند پاکستان در جنگ و صلح نادیده بگیرد. ده‌ها سال است که پاکستان فئاترین بازیگر منطقه ای در قضایای افغانستان بوده، و به هیچ صورت ممکن نیست که افغانستان بتواند دست پاکستان را به طور کامل از افغانستان کوتاه کند. از سوی دیگر، دولت های افغانستان ثابت کرده اند که با حضور پاکستان نیز نمی‌توانند به این کشور به تفاهم کامل برسند. لذا بودن و نبودن پاکستان برای افغانستان سخت است.

مهمترین مسئله اما در موضوع صلح، نه حضور پاکستان، ایران، روسیه، امریکا و چین است و نه نظرات سازمان های استخباراتی کشورهای دور و نزدیک افغانستان، بلکه مهمترین موضوع چگونگی بر خورد افغانستان با موضوع صلح در افغانستان است. در هیچ یک از دوره های گفتگوهای صلح با طالبان در گذشته، دولت افغانستان موضع واحد، شفاف، فراگیر و تعریف شده ای نداشته است. گفتگوهای صلح بیش از آنکه از سوی کشورهای همسایه افغانستان مورد تهدید باشد، از داخل کشور در معرض تهدید بوده است. دولت افغانستان برای رسیدن به صلح یک موضع واحد و تعریف شده را در قبال طالبان و صلح با آنها باید داشته باشد. سردرگمی و گفتگوهای پنهان و پشت درهای بسته، در نبود اجماع و وحدت نظر در مسورد گفتگوهای صلح، تا هنوز افغانستان را در گفتگوها ناکام ساخته است. برخورد به مسئله صلح به عنوان یک مسئله ملی، نیازمند راهکارهای روشن، شفاف و ملی است. پنهان کاری ها، برخورد های سلیقه ای با موضوع صلح، بیش از هر چیزی به ضرر مردم و دولت افغانستان خواهد بود و به طالبان فرصتی برای تجدید قوا و تهدید بیشتر دولت افغانستان خواهد داد. دولت افغانستان تجربه بیش از یک دهه ناکامی در گفتگوهای صلح را داشته است. این تجربه باید بتواند دولت افغانستان را متقاعد کند که به مردم به عنوان یک اصل و طرف اصلی گفتگوهای صلح با مخالفین دیده شود.

باز گشت؛ اما با کدام امید؟

مهدی مدبر

دوروز شماری از پناه جویان افغانستانی در کشور سوئیدن دست به نظارهات زدند و از کشورهای عضو اتحادیه اروپا خواستند که اخراج اجباری مهاجرین به افغانستان را متوقف کنند. آنها همچنان از کشورهای عضو اتحادیه اروپا خواستند که توافق نامه ی اخراج اجباری مهاجرین با افغانستان را لغو کنند و پرونده های مهاجرین افغانستانی را بررسی کنند و همچنان پرونده های مهاجرینی را که به اجبار به افغانستان باز گشته اند، دوباره به بررسی بگیرند. در آستانه کنفرانس بروکسل، حکومت افغانستان با اتحادیه اروپا توافق نامه ی اخراج مهاجرین، توانست در این کنفرانس برای پنج سال آینده ۱۵.۲ میلیارد دالر از اخراج مهاجرین، جهان دریافت کند. اما مهاجرین بر این باور هستند که این کار حکومت افغانستان معامله با سرنوشت آنها بوده است و باعث شده است که کشورهای اروپایی شرایط سخت مهاجرین افغانستانی را در نظر نگیرند. سازمان دیده بان حقوق بشر نیز افغانستان و اتحادیه اروپا را متهم به معامله با سرنوشت مهاجرین کرده بود. افغانستان پس از سوریه، دومین کشوری است که بیشترین مهاجر را در کشورهای اروپایی دارد. گفته می‌شود در سال ۲۰۱۵ از افغانستان ۱۹۶،۱۷۰ نفر به کشورهای اروپایی درخواست پناهنده‌گی داده‌اند، با این حال هنوز هم عده‌ی زیادی از مهاجرین افغانستانی در کمپ های مهاجرین در ترکیه و یونان به سر می‌برند و در انتظار رسیدن به کشورهای دیگر اروپایی هستند.

تشدید جنگ در خاورمیانه و افزایش نا امنی در افغانستان، بحران مهاجرت در سال ۲۰۱۵ را بوجود آورد. بسیاری از مهاجرین افغانستانی، سوری، عراقی و چندین کشور دیگر از راه دریاها تلاش کردند تا خود را

داخل افغانستان هستند از وضعیت موجود ناراضی هستند. با گذشت مهاجرین از پاکستان و ایران و افزایش شمار بیجان شده گان داخلی، آیا بازگرداندن اجباری مهاجرین افغانستان از کشورهای اروپایی، افغانستان را با یک چالش جدی مواجه نمی‌کند؟ آیا دولت می‌تواند برای بیش از ۱۸۰ هزار مهاجر که قرار است از اروپا بازگردانده شود، سرنه تهیه کند؟ با توجه به اینکه بسیاری از جوانان تحصیل کرده در افغانستان از بیکاری و نبود زمینه اشتغال رنج می‌برند، آیا حکومت می‌تواند برای مهاجرین بازگردانده شده، زمینه کار و اشتغال را فراهم کند؟ آنچه که از وضعیت جاری کشور بر می‌آید، نشان می‌دهد که حکومت افغانستان در حال حاضر قادر نیست که خدمات اساسی و لازم را برای عودت کنندگان انجام دهد. بسیاری از کسانی از کشورهای همسایه به افغانستان باز گشته اند اکنون با مشکلات فراوان دست و پنجه نرم می‌کنند. عودت کنندگان سرنهانه ندارند و اکثرا در خیمه ها زندگی می‌کنند، آنها به خدمات صحتی، آموزشی و بهداشتی دسترسی ندارند. حکومت افغانستان در حال حاضر نمی‌تواند برای کسانی که عودت کرده اند این خدمات دیگر نیز بازگردانده شوند، حکومت چگونه به آنها خدمات اساسی و ضروری را ارائه خواهد کرد؟ اگر حکومت نتواند برای آنها خدمات ضروری را ارائه نماید، چه اتفاقی خواهد افتاد؟ آیا ما با یک بحران انسانی روبرو نخواهیم شد؟

واقعیت این است که حکومت افغانستان برنامه های مناسب در طول یک و نیم دهه گذشته برای اسکان و بهبود شرایط زندگی عودت کنندگان نداشته است. پروژه های شهرکهای مهاجرین با مشکلات خاصی مواجه بوده اند و اکثر این پروژه ها تکمیل نگردیده است. کمک ها به عودت کنندگان و مهاجرینی که به اجبار به کشور بازگشته اند شده است بسیار اندک و کوتاه مدت بوده است و برای بهبود زندگی آنها و کاهش مشکلات شان کافی نبوده است. همچنان در روند توزیع زمین و نمره های رهاش برای مهاجرین شفافیت وجود نداشته است. اگر واقع بینانه به وضعیت موجود بنگریم، حکومت افغانستان قادر نیست که خدمات ضروری را به مهاجرین عودت کننده و مهاجرینی که بصورت اجباری بازگردانده می‌شوند، ارائه کند. اما با این هم، روشن نیست که چرا حکومت اصرار دارد تا مهاجرین از کشورهای اروپایی به افغانستان بازگردانده شود.

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می‌نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده باز گردانده نمی‌شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سر مقاله بیانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

بنیان گذار: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کاریکاتوربست: خالق علی زاده

دبیران: علی اصغر زاهدی، مصطفی حفزری
مسئول وب سایت: غلام عباس اصلان

آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷-۱۳۷

www.dailyafghanistan.com
Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

